

PER DEURWAARDERSEXPLOOT

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
T.a.v. het bestuur/de directie
Schepersmaat 2
9405 TA ASSEN

Koos van den Berg
advocaat
T : +31205777700
M : +31643366326
E : vandenbergh@hocker.nl

Datum : 9 augustus 2017
Onze referentie : 100054
Uw referentie :
Inzake : Aardbevingen Groningen

Geachte leden van de Raad van Bestuur,

Tot mij wendde zich de Stichting Recht & Herstel Mijnbouwschade, zetelend te Bedum, in verband met het volgende.

Collectieve stuiting

De Stichting Recht & Herstel Mijnbouwschade is een rechtspersoon als bedoeld in artikel 3:305a BW.

De Stichting stelt zich blijkens haar statuten ten doel op te komen voor de rechten en belangen van al degenen die vermogensschade en ander (ernstig) nadeel ondervinden of dreigen te ondervinden van, zakelijk weergegeven, de mijnbouwactiviteiten in de provincie Groningen of daaraan grenzend of daaraan gerelateerd. Bij die mijnbouwactiviteiten moet uiteraard in het bijzonder gedacht worden aan de gaswinning die daar plaatsvindt.

De Stichting Recht & Herstel Mijnbouwschade richt zich met deze brief tot de NAM omdat de NAM de mijnbouw-exploitant is die gas wint uit gasvoorkomens in het noorden van Nederland, met name uit het Groningerveld en omliggende velden. Gelet op artikel 6:177 BW is de NAM aansprakelijk voor de schade die ontstaat door beweging van de bodem als gevolg van haar exploitatie-activiteiten. Op de NAM rust daarom een verbintenis uit de wet tot schadevergoeding aan eenieder die zulke schade lijdt of geleden heeft.

Deze brief is primair bedoeld als een *collectieve* stuitingsbrief, bedoeld om de verjaring te stuiten van de rechtsvorderingen en aanspraken die degenen voor wie de Stichting opkomt, hebben jegens de NAM in verband met de gaswinning.

De Stichting betreurt dat zo een collectieve stuiting nodig is. Zij meent dat van de NAM, voor wie de gaswinning buitengewoon lucratief is, verwacht had mogen worden zich de nadelige gevolgen aan te trekken die haar activiteiten hebben voor de

bewoners van de Groningse regio.

Van de NAM had verwacht mogen worden dat zij degenen die zij met haar activiteiten dupeert, adequaat, dat wil zeggen voortvarend en volledig, zou compenseren. Van de NAM had bovendien verwacht mogen worden dat zij daarover volledig transparant zou zijn om controleerbaar te maken dat zij alle gedupeerden gelijkelijk behandelt en niet tegen elkaar uitspeelt, en ook om de ernst van de gaswinningsproblematiek in volle omvang duidelijk te laten worden.

De werkelijkheid is tot nu toe anders.

Op dit moment bestaat volstrekt onvoldoende zekerheid dat de NAM vrijwillig alsnog aan alle gedupeerden het 'rechtsherstel' van hun getroffen belangen en rechten zal bieden waarop zij recht hebben en in een vorm en omvang die in overeenstemming is met de maatstaven van de wet.

Die onzekerheid over rechtsherstel en compensatie voor de gedupeerden ligt vooral daaraan dat de NAM in zeer veel schadegevallen weigert om op de voet van artikel 6:318 BW haar aansprakelijkheid voor de schade van de gedupeerden te erkennen.

Door deze nu al jarenlang door de NAM volgehouden opstelling van ontkennen en afhouden van aansprakelijkheid en betaling van adequate schadevergoeding, dreigt voor vele gedupeerden verjaring van hun rechtsvordering tot verkrijging van schadevergoeding van de NAM.

Dit raakt vooral en het hardst degenen die niet over de geestelijke spankracht, de zelfredzaamheid (zie het jaarverslag 2016 van de Nationale ombudsman 'zelfredzaamheid') of de financiële middelen beschikken om tegen de NAM te kunnen procederen om hun wettelijk recht op schadevergoeding ook daadwerkelijk te kunnen uitoefenen: het raakt vooral de zwakkeren en de individuele burger.

Belangenorganisaties en grote instellingen blijkt de NAM wel, geruisloos, te compenseren.

Dit verjaringsprobleem dreigt inmiddels urgent voor de vele gedupeerden van de zeer omvangrijke schades die ontstaan zijn door de beruchte Huizinge-beving van 16 augustus 2012.

Om deze redenen wenst de Stichting Recht & Herstel Mijnbouwschade thans collectief voor en ten behoeve van al diegenen voor wie zij opkomt, hun rechten veilig te stellen door met deze brief de verjaring te stuiten van al hun vorderingen op de NAM vanwege de gaswinning door de NAM. Daarbij gaat het vooral – maar niet uitsluitend – om de verbintenissen tot schadevergoeding die op de NAM rusten jegens ieder van de gedupeerden.

Dat zo een collectieve stuiting mogelijk is, blijkt uit de arresten van de Hoge Raad 28 maart 2014, NJ 2015/306 (VEB/Deloitte) en Hoge Raad 19 mei 2017, ECLI:NL:HR:2017:936 (X/Värde Investments).

De feiten en de schades

Gelet op het arrest Hoge Raad 18 september 2015, NJ 2015/382 (Int.Strategies Group/Royal Bank Scotland) moet een stuitingsbrief aan de schuldenaar – in dit geval: de NAM - voldoende duidelijk maken op welke rechtsvorderingen de stuiting betrekking heeft, waarbij de context en de omstandigheden van het geval mede bepalen of die duidelijkheid in voldoende mate wordt verstrekt.

Daarom het volgende.

Het is een feit van algemene bekendheid dat door de gaswinning in het Noorden van het land de bodem ter plaatse beweegt. Die bodembeweging voltrekt zich grotendeels als een continu proces van bodemdaling, die echter niet overal gelijkmatig in hetzelfde tempo plaatsvindt, met als gevolg dat zettingen en zettingsverschillen ontstaan; daarnaast manifesteert die bodembeweging zich soms schoksgewijs in de vorm van bevingen. Een ernstige beving die veel schade heeft veroorzaakt is de reeds genoemde Huizinge-beving van 16 augustus 2012. Ook daarna hebben zich in het gebied echter nog talrijke bevingen voorgedaan, en meer bevingen worden verwacht.

Doordat bevingen zich, letterlijk, schoksgewijs voordoen, zijn zij duidelijk zintuiglijk waarneembaar en worden zij ook zeer indringend door de bewoners van de regio ervaren. De fysieke schade aan gebouwen door zo een beving wordt 'bevingsschade' genoemd en treedt vaak onmiddellijk op en is onmiddellijk zichtbaar. Het langzame almaar verder voortschrijdende proces van zettingen en zettingsverschillen voltrekt zich daarentegen sluipend en is voor de gemiddelde burger niet waarneembaar. Ook zulke geleidelijk toenemende zettingen kunnen echter tot grote schade aan woningen en opstallen leiden, bijvoorbeeld – al dan niet door aantasting van het heersende grondwaterpeil en de gevoeligheid daarvoor van grondlagen en funderingen - omdat de langzaam oplopende spanningen door steeds groter wordende zettingen op enig moment een kritische 'elasticiteitsgrens' van de constructie of het materiaal overschrijden, waardoor plotseling scheuren kunnen optreden zonder dat op dat moment een beving plaatsvindt. Inherent aan deze sluipende en verborgen vorm van schadeveroorzaking is dat het causaal verband met de schade sterk wordt versluierd. Ook zulke schade echter is naar zijn aard een karakteristiek gevolg van bodembeweging door mijnbouwactiviteiten.

Waar de Stichting in deze brief spreekt van 'mijnbouwschade' is dat dus een ruimer begrip dan alleen maar bevingsschade. De Stichting vindt het daarom onjuist dat de NAM in de praktijk uitsluitend over bevingsschade wenst te praten met gedupeerden; de gaswinning leidt namelijk ook tot andere schade dan bevingsschade. De Stichting wijst er in dit verband op dat ook in de beide artikelen 6:177 BW en 6:177a BW die gaan over de aansprakelijkheid van de exploitant van een mijnbouwwerk, niet gesproken wordt over aansprakelijkheid voor 'bevingsschade' maar, veel ruimer, over aansprakelijkheid voor schade door beweging van de bodem. Uit de wetsgeschiedenis van artikel 6:177 BW blijkt zelfs dat de wetgever bij die bepaling juist en vooral dacht aan 'sluipende schade' door mijnbouwactiviteiten omdat nu juist zulke sluipende schade (en dus niet 'plotse' bevingsschade) karakteristiek werd geacht voor bodemdaling door mijnbouwactiviteiten.

Het gaat bij mijnbouwschade dus in de eerste plaats om fysieke schade aan woningen en andere opstallen. Zulke schade maakt inbreuk op het eigendomsrecht van de eigenaren (dat o.m. beschermd wordt door artikel 1 Protocol 1 EVRM) en is om die reden onrechtmatig.

In artikel 6:177a BW is bovendien bepaald, zakelijk weergegeven, dat fysieke schade aan gebouwen en werken die karakteristiek is voor schade die *zou kunnen* ontstaan door bodembeweging als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld, vermoed wordt ook daadwerkelijk te zijn veroorzaakt door die gaswinning. Dit wettelijk bewijsvermoeden is, anders dan aanvankelijk de bedoeling van de Minister was, door de wetgever niet beperkt tot een arbitrair gekozen 'effectgebied'.

Dit wettelijk bewijsvermoeden brengt mee dat voor fysieke schade aan gebouwen die karakteristiek is voor bodembeweging door gaswinning uit het Groningenveld, de NAM aansprakelijk is tenzij de NAM voldoende aannemelijk weet te maken (bewijzen) dat de schade in dat concrete geval *in het geheel niet* door de gaswinning is veroorzaakt en ook zonder de

gaswinning zou zijn ontstaan.

Zulke fysieke schade aan woningen en opstallen door de mijnbouwactiviteiten van de NAM als bedoeld in artikel 6:177a BW, heeft zich inmiddels wijdverbreid voorgedaan (het Groningerveld is een van de grootste gasvoorkomens ter wereld en bestrijkt dus een grote oppervlakte) en die fysieke schade is in veel gevallen bovendien zeer aanzienlijk.

Zulke fysieke schade ('aantasting') aan gebouwen kwalificeert in juridische zin als vermogensschade, meer in het bijzonder vermogensschade in de vorm van waardevermindering (verminderde marktwaarde) en/of herstelkosten, en als vermogensschade in de vorm van gederfd woongenot (zie over deze laatste kwalificatie Hoge Raad 28 januari 2005, NJ 2008/55 (Burger/Brouwer Motors)).

Daarnaast veroorzaakt de gaswinning ook immateriële schade die sterk gerelateerd is aan – in wezen een rechtstreeks en voorzienbaar gevolg is van – de zojuist genoemde fysieke schade. De eigen woning is bij uitstek de plek waar mensen zich vrij en veilig willen voelen. Daar hebben ze ook recht op: de bescherming van de persoonlijke levenssfeer is erkend als een grondrecht en daarbij wordt bijzondere bescherming toegekend aan de eigen woning: zie artikel 10 Grondwet, artikel 12 Grondwet en artikel 8 EVRM.

Als er (ernstige) schade optreedt aan de eigen woning, waardoor die gestut moet worden om instorting tegen te gaan, of niet meer te repareren valt; als voortdurend nieuwe scheuren ontstaan; als men in voortdurende onzekerheid en angst moet leven of het voorbij is of dat er integendeel nog méér schade zal ontstaan; als men in onzekerheid of angst moet leven of de eigen woning nog wel veilig is (hier zijn artikel 11 Grondwet en artikel 2 EVRM bij uitstek relevant) zonder dat men alternatieve woonruimte heeft om naar uit te kunnen wijken: dan gaat dat aanzienlijk verder dan vermindering van het 'gewone' genot van een zaak. Dan is sprake van een grote en voortdurende psychische en emotionele belasting die een ernstige aantasting oplevert van de door grondrechten beschermde persoonlijke levenssfeer. Zo een aantasting kwalificeert als immateriële schade als bedoeld in artikel 6:106 lid 1 sub b BW die de gedupeerden recht geeft op een naar billijkheid vast te stellen schadevergoeding. Onderzoeken wijzen uit dat in het gaswinningsgebied zulke immateriële schade als gevolg van de gaswinning door de NAM inderdaad wijdverbreid voorkomt.

De rechtsvorderingen waarvan de Stichting de verjaring wil stuiten.

De Stichting Recht & Herstel Mijnbouwschade wenst met deze brief eerst en vooral de verjaring te stuiten van alle rechtsvorderingen die de gedupeerden hebben op de NAM tot vergoeding van de schade die zij hebben geleden door de gaswinning door de NAM.

Het gaat de Stichting met name om het recht dat de gedupeerden volgens de wet jegens de NAM hebben op vergoeding van alle hierboven reeds genoemde vormen van vermogensschade en immateriële schade die door de gaswinning is veroorzaakt. Voor de uitoefening van dat recht op schadevergoeding beschikken zij (in ieder geval) over de volgende rechtsvorderingen.

- a. rechtsvorderingen tot schadevergoeding *in natura*

De Stichting is zich er van bewust dat naar huidig recht een rechtspersoon als bedoeld in artikel 3:305a BW, gelet op lid 3 van die bepaling, zelf geen vordering kan instellen die strekt tot schadevergoeding te voldoen in geld.

Een door de Stichting ten behoeve van haar achterban ingestelde vordering die strekt tot schadevergoeding te voldoen *in natura* is echter wel mogelijk.

Dat schadevergoeding inderdaad ook kan worden gevorderd in andere vorm dan in geld, is uitdrukkelijk bepaald in artikel 6:103 BW.

Bij fysieke schade aan bouwwerken als gevolg van de gaswinning komt schadevergoeding *in natura* erop neer dat NAM het beschadigde bouwwerk *volledig* zal moeten herstellen en zoveel mogelijk zal moeten terugbrengen in de oude toestand.

Iedere gedupeerde heeft dus een rechtsvordering op de NAM dat de NAM de door haar veroorzaakte gaswinningschade aan zijn opstallen volledig zal herstellen.

Zo een vordering tot het verrichten van herstelwerkzaamheden is geheel in overeenstemming met vaste jurisprudentie dat bij zaakschade het uitgangspunt voor (de omvang van) de schadevergoeding is: volledig zaaksherstel. Dat uitgangspunt geldt in de regel óók als de herstelkosten (aanzienlijk) hoger zijn dan de waardevermindering van de beschadigde zaak; met name als de beschadigde zaak een specieszaak met individueel bepaalde kenmerken is, zoals vaak het geval is bij woningen.

Zie bijvoorbeeld Hoge Raad 1 juli 1993, NJ 1995/43 rov 4.3.1. (Schravendijk/Den Haag), Hoge Raad 7 mei 2004, NJ 2005/76 en recent nog Hoge Raad 10 maart 2017, NJ 2017/134 rov 3.3.3 (Donata/New India Assurance (waarin zowel de regel als de mogelijke uitzondering daarop voor genuszaken worden bevestigd).

Zie ook Asser/Hartkamp&Sieburgh 6-II 2013/31: *"de strekking van de verplichting tot schadevergoeding is, de benadeelde zoveel mogelijk te brengen in de toestand die zou bestaan, indien de gebeurtenis die de schade veroorzaakte niet had plaatsgehad. (...) de benadeelde dient in staat te worden gesteld om zoveel mogelijk in de feitelijke situatie te komen die zonder het schadebrengende feit zou hebben bestaan."*

Ook de schadevergoeding waarop de gedupeerden recht hebben voor de derving van woongenot en aantasting van de persoonlijke levenssfeer die, vaak jarenlang, door gedupeerden is ondervonden doordat de eigen woning zwaar beschadigd is geraakt door de gaswinning, kan *in natura* worden gevorderd.

De Stichting meent dat voor deze beide vormen van geleden schade (gederfd woongenot en aantasting persoonlijke levenssfeer) het een passende schadevergoeding *in natura* zou kunnen zijn, als de NAM, bijvoorbeeld bij gelegenheid van het door haar te verrichten woningherstel, ook enige mate van woningverbetering aan de woning moet realiseren, bijvoorbeeld door zo een woning te voorzien van een duurzame energievoorziening waardoor een gasaansluiting niet meer nodig is.

Deze brief strekt dan ook in de eerste plaats tot stuiting van de verjaring van alle rechtsvorderingen tot 'schadevergoeding *in natura*' die de gedupeerden hebben op de NAM voor alle schades die zij hebben geleden door de gaswinning.

Voor zover nodig, strekt de stuiting mede tot bewaring van alle rechtsmiddelen en aanspraken die de gedupeerden ten dienste staan om de nakoming van zulk schadeherstel door de NAM te verzekeren en af te dwingen.

b. rechtsvorderingen tot schadevergoeding *in geld*

Deze brief strekt daarnaast ook tot stuiting van de verjaring van alle rechtsvorderingen tot 'schadevergoeding *in geld*' die de gedupeerden hebben op de NAM voor alle schades die zij

hebben geleden door de gaswinning.

Het reeds genoemde feit dat een rechtspersoon als bedoeld in artikel 3:305a BW naar huidig recht niet zélf een vordering tot 'schadevergoeding *in geld*' kan instellen, verhindert op zichzelf immers niet dat zij ten behoeve van de leden van haar 'achterban' die wél zo een vordering kunnen instellen, de verjaring van hun rechtsvorderingen stuit. In zijn arrest van 28 maart 2014, NJ 2015/306 (VEB/Deloitte) heeft de Hoge Raad met uitgebreide verwijzingen naar de wetsgeschiedenis, beslist dat zo een collectieve stuiting van rechtsvorderingen die strekken tot schadevergoeding *in geld*, inderdaad mogelijk is.

Ook tegen de verjaring van de rechtsvorderingen van de gedupeerden op de NAM tot schadevergoeding *in geld* strekt de stuiting door de Stichting. Ook hier strekt de stuiting, voor zover nodig, mede tot bewaring van alle rechtsmiddelen en aanspraken die de gedupeerden ten dienste staan om de betaling door de NAM van zo een schadevergoeding *in geld*, te verzekeren en af te dwingen.

c. rechtsvorderingen tot vernietiging

De Stichting heeft aanleiding om aan te nemen dat in de gevallen dat de NAM wel met gedupeerden (en met name met individuele 'gewone' burgers) een schaderegeling heeft getroffen, de NAM aan de betreffende gedupeerden het heeft doen voorkomen dat de gedupeerden geen recht hebben op volledige schadevergoeding op basis van de herstelkosten van hun opstallen als dat de waardevermindering zou overtreffen; en dat de NAM de gedupeerden daarover dus onjuist heeft voorgelicht.

Het gaat bij deze groep van gedupeerden in het overgrote deel van de gevallen om burgers die niet mondig en zelfredzaam zijn, die financieel en emotioneel aan het eind van hun latijn zijn en het gevoel hebben dat zij klem zitten en geen kant meer op kunnen omdat ook de overheid het voor hen laat afweten: en die zich bovendien geplaagd zien tegenover een onwillige en machtige tegenpartij die twee handen op één buik is met de overheid (ik verwijs naar het rapport van de Onderzoeksraad Voor Veiligheid d.d. 18 februari 2015, met name par. 3.2.2.) en die zich laat bijstaan door, in de perceptie van deze gedupeerden, 'de duurste advocaten'.

De Stichting houdt er daarom ernstig rekening mee dat de NAM in veel gevallen deze gedupeerden heeft bewogen tot het accepteren van een schaderegeling die voorziet in een schadevergoeding die (aanzienlijk) lager is dan waarop deze gedupeerden volgens wettelijke maatstaven recht hadden.

Het feit dat de NAM, naar verluidt, uitsluitend een schaderegeling wil treffen die mede een geheimhoudingsplicht oplegt aan de gedupeerde over de hoogte van de ontvangen schadevergoeding, sterkt de Stichting in dit vermoeden. De Stichting ziet namelijk niet in welk redelijk en rechtens te respecteren belang de NAM heeft bij zo een geheimhoudingsclausule, indien de uitgekeerde schadevergoeding in overeenstemming zou zijn met de eisen en maatstaven van de wet. Het effect van zo een geheimhoudingsplicht is dat daarmee deze gedupeerden monddood worden gemaakt, hetgeen een collectieve of breed uitgerolde aanpak van de gaswinningschade hindert.

De Stichting meent dat zulke gedupeerden in voorkomende gevallen jegens de NAM een rechtsvordering zouden kunnen hebben die strekt tot vernietiging van de tussen hen en de NAM overeengekomen schaderegeling, op grond van dwaling, bedrog en/of misbruik van omstandigheden; waarvan het gevolg niet noodzakelijkerwijs een algehele vernietiging van de getroffen schaderegeling hoeft te zijn maar, op de voet van artikel 6:53 BW, ook beperkt zou

kunnen blijven tot specifieke belastende bedingen uit die regeling, bijvoorbeeld bedingen die een algehele kwijting c.q. afstand van aanspraken inhouden of een geheimhoudingsplicht.

Ook de verjaring van zulke aan haar achterban toekomende rechtsvorderingen tot vernietiging, wil de Stichting Recht & Herstel Mijnbouwschade met deze brief stuiten.

Volledigheidshalve merk ik namens de Stichting nog op dat de hierboven onder a. en b. bedoelde stuitingen niet slechts betrekking hebben op de subjectieve korte verjaringstermijn van artikel 3:310 BW, maar voor zover nodig en zekerheidshalve ook op de beide objectieve lange verjaringstermijnen uit die bepaling. Daarbij merk ik overigens op dat de schade-oorzaak is: de gaswinning als zodanig, en dat dan over de band van de daardoor veroorzaakte bodembeweging. De Stichting stelt zich dan ook op het standpunt dat, gelet op artikel 3:310 lid 3 BW en gelet op het feit dat de gaswinning nog steeds plaatsvindt, deze lange verjaringstermijnen nog niet eens zijn aangevangen.

Aan het begin van deze brief schreef ik namens de Stichting dat deze brief primair is bedoeld als collectieve stuitingsbrief.

De brief is daarnaast echter ook bedoeld om aan de NAM te vragen of er bij haar bereidheid bestaat om vrijwillig over te gaan tot:

- *volledige* vergoeding
- van *alle* fysieke schade aan gebouwen die karakteristiek *zou kunnen zijn* voor gaswinning en waarvan de NAM niet aannemelijk weet te maken dat die schade *geheel* door andere oorzaken is ontstaan (indien de schade *gedeeltelijk* door de gaswinning is ontstaan blijft de NAM immers hoofdelijk voor de gehele schade aansprakelijk – zie Hoge Raad 24 december 1999, NJ 2000,351 (Van Nugteren/Meskes)
- alsmede tot *volledige* vergoeding van alle andere in deze brief genoemde schades die het gevolg zijn van zulke fysieke schade aan gebouwen,
- en daarbij transparant te zijn voor zover privacy-aspecten van individuele burgers zich niet daartegen verzetten, en in ieder geval geen geheimhouding meer op te leggen en voor zover deze in het verleden is opgelegd, de betrokkenen daarvan te ontslaan.

In zoverre is deze brief dus mede bedoeld als een poging tot overleg als bedoeld in artikel 3:305a lid 2 BW.

Ik wacht uw reactie met belangstelling af.

Om er zeker van te zijn dat deze brief u tijdig bereikt, doe ik u deze toekomen zowel per aangetekende post als door deurwaardersexploot.

Hoogachtend,

J.M. van den Berg